

יום הזעם

מאת: סָבֵר גִּנְסוֹבְסְקִי

תרגום מרוסית: דינה סוקול

יו"ר הוועדה: אתה קורא בכמה שפות, יודע חשבון דיפרנציאלי ואינטגרלי ברמה גבוהה, ומסוגל לבצע אי-אלו משימות. האם אתה חושב שזה עושה אותך בן אדם? האוטאָרְק: כן, כמובן. האם בני אדם יודעים משהו נוסף?

(מתוך תחקור של אוטארק.
חומרי הוועדה הממשלתית)

שני רוכבים יצאו מהעמק המכוסה בצמחייה סבוכה, והחלו להעפיל בהר. מלפנים, על סייח אפור בעל חוטם גבנוני, רכב היערן, ואחריו דוֹנְלֵד בְּטְלִי – על סוסה זהובה. הסוסה מעדה במשעול הסלעי ובטלי המהורהר כמעט נפל ארצה כי האוכף – אוכף רכיבה אנגלי בעל חֶבֶק אחד – החליק אל צוואר הבהמה. היערן חיכה לו למעלה: "אל תיתן לה להרכיב את ראשה – היא מועדת". בטלי נשך את שפתו והביט לעברו ברוגז. "לכל הרוחות, היה אפשר להזהיר אותי מראש". הוא כעס גם על עצמו כי הסוסה רימתה אותו. כשבטלי איכף אותה, היא ניפחה את בטנה כדי שאחר כך החבק יהיה משוחרר. הוא משך במושכות כל כך חזק שהסוסה נרתעה אחורנית. המשעול שוב נעשה מישורי. הם רכבו על רמה שטוחה, ולפניהם הזדקרו פסגות הרים עטויות ביערות של עצי מחט. הסוסים הלכו בצעדים גדולים ולפעמים עברו לדהירה קלה והתחרו ביניהם. כשהסוסה התקדמה, נגלו לְבֶטְלִי לחייו הרזות והמגולחות למשעי של היערן ועיניו הקודרות הנעוצות בדרך. הוא כאילו לא חש בכלל בחברו למסע.

"אני לבבי מדי", חשב בטלי, "וזה מפריע לי. כבר חמש פעמים התחלתי לדבר איתו, אבל הוא עונה במילה אחת או פשוט שותק. אני לא שווה כלום בעיניו. הוא חושב שאם אדם נוטה לשיחה, סימן שהוא פטפטן ואינו ראוי שיכבדו אותו. פשוט האנשים במקום הנידח הזה לא יודעים את המידה הנכונה לדברים. הם חושבים שלא חשוב בכלל להיות עיתונאי. אפילו עיתונאי כמו... בסדר, גם אני לא אדבר איתו. לא אכפת לי!"

אבל אט-אט השתפר מצב רוחו של בטלי. הוא היה אדם מוצלח וסבר שכולם אמורים לאהוב את החיים כמוהו. הסתגרות היערן הפליאה אותו, אך הוא לא רחש איבה כלפיו. מזג האוויר, שהיה רע בבוקר, השתפר עכשיו. הערפל התפזר, וצללים ענקיים חלפו במהירות על פני הנקיקים והיערות החשוכים. זה הדגיש את האופי הקודר, הפראי והחופשי קצת של האזור.

בטלי טפח על הצוואר המיוזע של הסוסה. "נראה שקשרו לך את הרגליים הקדמיות כשהיו משחררים אותך למרעה, ולכן את מועדת. בסדר, נסתדר". הוא משך במושכות והשיג את היערן.

"תגידי, מר מְלֶר, האם נולדת כאן?"

"לא", אמר היערן מבלי להפנות את ראשו.

"ואיפה נולדת?"

"רחוק".

"כבר מזמן כאן?"

"מזמן". מלר הביט בעיתונאי. "עדיף שתדבר יותר בשקט. הם עלולים לשמוע".

"מי הם?"

"האוטארקים, כמובן. אחד ישמע ויודיע לאחרים או שהוא יעקוב אחרינו, יקפוץ מאחור ויקרע לגזרים... ובכלל עדיף שלא ידעו למה אנחנו באים הנה".

"האם הם מתנפלים לעתים קרובות? בעיתונים כותבים שזה כמעט לא קורה".
היערן שתק.

"הם מתנפלים בעצמם?" בטלי הביט סביבו מוכנית. "או שהם גם יורים? יש להם בכלל נשק? רובים או מקלעים?"

"הם יורים לעיתים נדירות מאוד. ידיהם הרי אינן עשויות בשביל... טפו, לא ידיים אלא רגליים קדמיות! לא נוח להם להשתמש בנשק".

"רגליים", חזר בטלי, "אז אתם כאן לא מחשיבים אותם כבני אדם?"
"מי, אנחנו?!"

"כן, אתם, תושבי המקום".

היערן ירק. "מובן שלא. אף אחד כאן אינו מחשיב אותם כבני אדם".
הוא דיבר במקוטע. אבל בטלי כבר שכח שהחליט לא לדבר עמו.

"תגידי, דיברת איתם? האם נכון שהם מדברים טוב?"

"הזקנים מדברים טוב. אלה שעוד היו במעבדה... הצעירים מדברים פחות טוב. ובכל זאת הם מסוכנים יותר. הם חכמים יותר – הראש שלהם גדול פי שניים". היערן עצר פתאום בסוסו. מרירות נשמעה בקולו.

"שמע, חבל בכלל לדון בכל זה. הכול לשווא. כבר מאה פעמים עניתי על שאלות כאלה".
"מה לשווא?"

"כל המסע שלנו. כלום לא יצא מזה. הכול יישאר כפי שהיה".

"למה שיישאר כפי שהיה? אני מגיע מטעם עיתון משפיע ובעל סמכות רבה. מכינים חומר בשביל ועדת הסנאט. אם יתברר שהאוטארקים באמת מסוכנים כל כך, ינקטו באמצעים מתאימים. אתה הרי יודע שהפעם מתכוונים לשלוח נגדם צבא".

"ועדיין שום דבר לא יצא מזה", נאנח היערן. "הן אינך הראשון שבא הנה. כל שנה מישהו בא לכאן, וכולם מתעניינים רק באוטארקים. לא באנשים שנאלצים לחיות איתם. כולם שואלים: 'האם נכון שהם מסוגלים ללמוד גאומטריה? האמנם יש אוטארקים שמבינים את תורת היחסות?' כאילו יש לכך בכלל חשיבות! כאילו לא צריך להשמיד אותם בגלל זה!"

"אבל בדיוק בשביל זה הרי הגעתי", התחיל בטלי. "כדי להכין חומר בשביל הוועדה. ואז כל המדינה תדע ש..."

"ומה אתה חושב", קטע אותו מלר. "שאחרים לא הכינו חומרים? וחוף מזה... חוף מזה, איך תבין בכלל את המצב כאן. צריך לגור פה בשביל להבין. לבקר במקום זה עניין אחד, ולגור בו כל הזמן זה עניין אחר לגמרי. אוף! דַבֵּר אל הקיר! בוא נמשיך הלאה".

הוא האיץ בסוסו. "מכאן מתחיל האזור שבו הם כבר נמצאים לפעמים. מהבקעה הזאת".

העיתונאי והיערן עמדו עכשיו לפני מורד תלול. המשעול התפתל כנחש מתחת לפרסות הסוסים לעבר אי-שם למטה. הרחק מלפניהם השתרע למטה עמק מכוסה בשיחים וחצוי לאורכו באפיק נחל צר וסלעי. ממנו והלאה התנשא קיר יער, ואחריו – במרחק בל ישוער – הלבנו משלג מדרונות הרכס העיקרי. האזור נשקף למרחוק על פני עשרות קילומטרים, אבל בטלי לא הבחין בשום מקום בסימן חיים – לא עשן ארוכה וגם לא ערמת קש. נראה היה כאילו האזור שבק חיים. השמש נחבאה מאחורי העננים ומיד נעשה קר. העיתונאי הרגיש פתאום שאינו רוצה ללכת למטה בעקבות היערן. הוא משך בכתפיו. עלו בזכרונו האוויר

החם של דירתו שבעיר, והחדרים המוארים והחמים גם הם של מערכת העיתון. אך הוא לקח את עצמו בידים. "שטויות! כבר הייתי בכל מיני הרפתקאות. ממה אני צריך לפחד. אני צלף מעולה ותגובתי מהירה. את מי עוד יכלו לשלוח מלבדי".

הוא ראה שמלר אחז ברובה שהיה תלוי על גבו, ועשה כמוהו. הסוסה צעדה בזהירות בשביל הצר. משהגיעו למטה, אמר מלר:

"נשתדל לרכוב קרובים זה לזה. ועדיף שלא נדבר. עלינו להגיע לחווה של סְטֶגְלִיק עד שמונה בערב. שם נלון".

הם התחילו לזוז ורכבו בדממה כשעתיים. הם טיפסו למעלה והקיפו את מאונט-ביאר כך שהיער היה מימינם, ומשמאלם מצוק מכוסה בחורש שיחים שהיה נמוך ודליל כל כך שלא יכול להיות מחסה. הם ירדו אל הנחל, הלכו באפיקו הסלעי, והגיעו אל דרך אספלט נטושה. האספלט היה סדוק, ובחריצים צמחו עשבים שוטים. כשהם היו על הכביש הזה, פתאום עצר מלר את הסוס והקשיב. לאחר מכן, ירד מסוסו, כרע על ברכיו והצמיד את אוזנו לאדמה.

"משהו לא בסדר", אמר בקומו. "מישהו רוכב אחרינו. נרד מן הדרך".

בטלי ירד מן הסוסה גם הוא, והם הובילו את הסוסים אל תוך סבך עצי האלמון שמעבר לתעלה. כעבור שתי דקות שמע העיתונאי קול נקישת פרסות. הקול התקרב וניכר היה שהפרש מדרבן את סוסו עד קצה גבול יכולתו. אחר כך, מבין העלים הקמולים, הם ראו סוס אפור דוהר במהירות. רכב עליו איש לא מיומן, לבוש מכנסי רכיבה צהובים ומעיל. הוא עבר כל כך קרוב אליהם שבטלי יכול לבחון היטב את פרצופו. הוא הבין שכבר ראה את האיש הלז. הוא אפילו נזכר היכן ראהו. בעיר, על יד הַבֵּר, עמדה חבורה. חמישה או שישה אנשים רחבי כתפיים ולבושים בסגנון צעקני. ולכולם אותן עיניים – עצלות, עצומות למחצה וחצופות. העיתונאי זיהה את העיניים – עיני גנגסטר.

הפרש רק חלף על פניהם, ומלר זינק אל הדרך.

"הי!"

האיש ריסן את הסוס ונעצר.

"הי, חכה!"

הפרש הביט לאחוריו, וכפי הנראה זיהה את היערן. הם הביטו זה בזה במשך רגעים אחדים. אחר כך החווה האיש תנועת ביטול בידו, הפנה את הסוס ודהר הלאה.

היערן הביט בעקבותיו עד שנדם קול הפרסות, ואז נאנק פתאום וטפח על מצחו באגרופו.

"הכול אבוד עכשיו! עכשיו ללא ספק!"

"אבל מה קרה?" שאל בטלי כשגם הוא יוצא מן השיחים.

"שום דבר... פשוט הקיץ עכשיו הקץ על תכניתנו."

"אבל למה?" העיתונאי הסתכל ביערן, וראה להפתעתו דמעות בעיניו.

"הכול אבוד עכשיו", אמר מלר, צודד את פניו וניגב את הדמעות. "נבלות!"

"שמע", בטלי החל לבסוף לאבד את סבלנותו. "אם תהיה מעוצבן כל כך, אולי באמת לא כדאי שנמשיך בדרכנו".

"מעוצבן!" קרא היערן. "אני מעוצבן לדעתך? הנה תראה!"

הוא הצביע על ענף אורן עם איצטרובלים שהיה תלוי מעל הדרך במרחק של שלושים צעדים מהם. בטלי לא הבין מדוע עליו לראות זאת, ופתאום נשמעה ירייה, הופח בפניו עשן של אבק שרפה, והאיצטרובל הקיצוני שהיה תלוי בנפרד מהשאר, נפל על האספלט.

"הנה, זה כמה שאני מעוצבן". ומלר הלך אצל סבך האלמון לקחת את הסוס.

היום כבר החל להחשיך כשהם הגיעו אל החווה. מתוך בקתת העץ הרעועה יצא איש גבוה, שחור זקן ושערו פרוע, והתבונן בשקט בבטלי וביערן שהסירו את האוכפים מן הסוסים. אחר כך הופיעה בפתח אישה אדמונית בעלת פרצוף שטוח ומחוסר הבעה, לא מסורקת גם היא. ואחריה הופיעו שלושה ילדים. שני בנים בני שמונה או תשע וילדה כבת שלוש עשרה – דקיקה, כאילו מצוירת בקו שברירי. החמישה לא הופתעו כשהגיעו מלך והעיתונאי, לא שמחו וגם לא התעצבו. רק עמדו בשקט והסתכלו. שתיקה זו לא מצאה חן בעיני בטלי.

בשעת ארוחת הערב, הוא ניסה לפתוח בשיחה:

"שמע, איך אתם מסתדרים כאן עם האוטארקים? הם מציקים לכם הרבה?"

"מה?" החוואי שחור הזקן הצמיד את ידו אל אוזנו. "מה?" צעק. "דַבֵּר חזק יותר. אני לא שומע טוב".

כך נמשך הדבר דקות אחדות. החוואי, בעקשנות מרובה, לא אבה להבין מה רוצים ממנו, אך בסופו של דבר ענה. כן, האוטארקים באים הנה לעתים. האם הם מפריעים לו? לא, לו אישית הם לא מפריעים. לגבי האחרים הוא לא יודע. לא יכול לומר כלום.

באמצע השיחה הזאת קמה הילדה, התעטפה ברדיד ויצאה בלי לומר מילה לאף אחד.

ברגע שכל הצלחות התרוקנו, הביאה אשת החוואי שני מזרונים מן החדר הסמוך, והתחילה להציע את המצעים בשביל האורחים. אבל מלך עצר בעדה:

"ברשותך, אנחנו מעדיפים ללון במחסן".

האישה הזדקפה בלי לענות. החוואי קם בחיפזון מעם השולחן ואמר:

"למה? לנו כאן".

אבל היערן כבר לקח את המזרונים.

החוואי ליווה אותם למחסן עם פנס. הוא הסתכל זמן מה איך הם מסתדרים ולרגע קט נראה כאילו ברצונו להגיד משהו. אך הוא רק הרים את ידו וגירד את פדחתו. לאחר מכן הלך.

"בשביל מה כל זה?" שאל בטלי. "מה, הם חודרים גם לתוך הבתים?"

מלך הרים קרש עבה מן הארץ, סמך בו את הדלת הכבדה והחזקה, ובדק שהוא לא יזוז.

"בוא נשכב לישון", אמר. "הכול יכול להיות. והם נכנסים גם לתוך הבתים".

העיתונאי התיישב על המזרון, והחל לחלוץ את נעליו.

"תגידי, נשאר פה דובים אמיתיים? לא אוטארקים אלא דובי פרא ממש. הרי חיו כאן הרבה דובים, ביערות האלה?"

"אף לא אחד", השיב מלך. "הדבר הראשון שעשו האוטארקים כשברחו מן המעבדה שבאי, הוא להשמיד את הדובים האמיתיים. וגם את הזאבים. היו כאן גם דביבונים, שועלים... בקיצור – הם השמידו את כולם. לקחו רעל מהמעבדה ההרוסה והרעילו את החיות הקטנות. פגרי זאבים היו מוטלים כאן בכל הסביבה. משום מה הם לא אכלו את הזאבים, אבל את הדובים הם אספו עד האחרון שבהם. הן האוטארקים אוכלים לפעמים אפילו את חבריהם".

"את חבריהם?"

"כמובן, הם הרי אינם בני אדם. אי אפשר לדעת מה לצפות מהם".

"אז אתם חושבים שהם פשוט חיות?"

"לא", היערן הניע ראשו. "אנחנו לא חושבים שהם חיות. רק בערים מתווכחים אם הם בני אדם או חיות. אבל אנחנו כאן יודעים שהם לא זה ולא זה. אתה מבין, פעם היה כך: היו בני אדם והיו חיות. וזהו.

עכשיו יש דבר נוסף: אוטארקים. זה קורה לראשונה מאז בריאת העולם. האוטארקים אינם חיות – מוטב היה לו היו רק חיות – אך גם אינם בני אדם, כמובן.

"תגידי", בטלי הרגיש שאינו מסוגל להתאפק מלשאול את השאלה אף על פי שהבין עד כמה היא פְּנִלִית. "האם נכון שהם לומדים מתמטיקה בקלות?"

היערן השיב לו פתאום בשצף-קצף: "שמע, תפסיק כבר לדבר על המתמטיקה! תפסיק! מי שיודע מתמטיקה אינו חשוב בעיניי כקליפת השום! כן, האוטארקים לומדים מתמטיקה בקלי קלות. אז מה?! צריך להיות בן אדם – זהו עצם העניין.

הוא הפנה את גבו ונשך את שפתו.

"יש לו התקף עצבים", חשב בטלי. "התקף חזק מאוד כנראה. הוא אדם חולה".

אבל היערן כבר נרגע. הוא חש לא בנוח בגלל התפרצותו. הוא שתק מעט ואחר כך שאל:

"סליחה, אתה ראית אותו?"

"את מי?"

"נו, את הגאון ההוא, פִּידְלָר".

"את פידלר? כן, ראיתי. דיברתי איתו ממש לפני הנסיעה הנה. מטעם העיתון".

"בטח שומרים אותו שם בעטיפת צלופן. ככה שאף טיפת גשם לא תרד עליו".

"כן, שומרים עליו". בטלי נזכר איך בדקו את אישור הכניסה שלו וערכו עליו חיפוש בפעם הראשונה ליד החומה המקיפה את המרכז המדעי. אחר כך בדיקה נוספת ושוב חיפוש לפני הכניסה למכון. וחיפוש שלישי לפני שנתנו לו להיכנס לגן. שם יצא אליו פידלר בכבודו ובעצמו. "שומרים עליו. והוא באמת מתמטיקאי גאון. הוא עוד לא היה בן שלוש-עשרה כשכתב את התיקונים שלו לתורת היחסות. הוא בן אדם מיוחד, לא כן?"

"ואיך הוא נראה?"

"איך הוא נראה". העיתונאי זע במקומו. הוא נזכר בפידלר כשהוא נכנס לגן לבוש בחליפה לבנה ורחבה. משהו לא טבעי היה בדמותו. אגן רחב, כתפיים צרות, צוואר קצר... היה זה ריאיון מוזר מאחר שבטלי הרגיש כאילו הוא המרואיין. כלומר, פידלר ענה לשאלותיו. אך לא ממש ברצינות. כאילו הוא צחק לעיתונאי ובכלל לכל עולם האנשים הרגילים שם, מעבר לחומות המרכז המדעי. הוא אף שאל שאלות בעצמו. אבל שאלות די מטופשות. כל מיני שטויות, כמו לדוגמה האם בטלי אוהב מיץ גזר. אילו היה זה ניסוי – פידלר כביכול למד את האדם הפשוט.

"גובהו ממוצע", אמר בטלי. "עיניו קטנות... לא ראית אותו? הוא הרי ביקר כאן באגם ובמעבדה".

"הוא היה פה פעמיים", השיב מלר. "אבל היה איתו משמר כבד מאוד שלא הניח לבן תמותה רגיל להתקרב אפילו למרחק של קילומטר ממנו. באותו זמן האוטארקים עוד הוחזקו מאחורי סורג וברית. ריכרד וקליין עבדו עם פידלר. אחר כך הם אכלו את קליין. ואחרי שהאוטארקים ברחו, פידלר כבר לא הראה את עצמו כאן... ומה הוא אומר עכשיו לגבי האוטארקים?"

"לגבי האוטארקים? אמר שזה היה ניסוי מדעי מעניין ביותר. בעל פרספקטיבה רחבה. אבל עכשיו הוא כבר לא מתעסק עם זה. יש לו עכשיו משהו שקשור לקרינה קוסמית... אמר גם שהוא מצטער על הקרבנות שהיו".

"ולמה כל זה נעשה? בשביל מה?"

"נו, איך להסביר את זה?" נתהרהר בטלי. "אתה מבין, במדע קורה כך: 'ומה אם...?' ומתוך כך נולדו גילויים רבים".

"מה זאת אומרת 'ומה אם'?"

"נו, למשל, 'ומה אם נעביר מוליך זרם חשמלי בשדה מגנטי?' והתקבל מנוע חשמלי. בקיצור, ניסוי אמיתי.

"ניסוי", מלך חרק בשיניו. "ערכו ניסוי – שיסו באנשים אוכלי אדם. ועכשיו אף אחד לא חושב עלינו. תסתדרו בעצמכם איך שתמצאו. פידלר כבר שם פס על האוטארקים וגם עלינו. הם כבר התרבו פה למאות ואף אחד אינו יודע מה הם זוממים נגד האנשים".
הוא השתתק ונאנח.

"אוף! רק לחשוב מה עבר להם בראש! ליצור חיות חכמות מאנשים. השתגעו שם לגמרי, בערים. פצצות אטום, ועכשיו גם זה. רוצים כנראה שהמין האנושי ייכחד כליל".
הוא קם, לקח את הנשק הדרוך והניחו על ידו על הארץ.
"שמע, מר בטלי. אם יקרה משהו חריג, מישהו יתדפק או ינסה לפרוץ אלינו – אתה שכב במקומך. אחרת נירה זה בזה בחשכה. אתה תשכב, ואני כבר יודע מה אעשה. אני מאומן כל כך שאני מתעורר בשל תחושת בטן, כמו כלב".

בבוקר, כשיצא בטלי מן המחסן, השמש הייתה בהירה כל כך, והעשב השטוף בגשם היה רענן כל כך ששיחות אמש נראו לו כסיפורי כזב מפחידים בעלמא. החוואי שחור הזקן כבר עבד בשדה – חולצתו הלבנה הלבנה בגדת הנחל מנגד. לרגע אחד חשב העיתונאי שאולי זהו האושר האמיתי – לקום כך עם זריחת החמה, מבלי לדעת את דאגות חיי העיר וטרחותם, ולהתעסק רק עם ידית האת ועם גושי האדמה החומה.

אך היערן החזירו למציאות מהר מאוד. הוא צץ מתוך המחסן, והרובה בידו.
"בוא, אראה לך משהו".

הם הקיפו את המחסן ויצאו אל החצר שמאחורי הבית. כאן מלך התנהג בצורה מוזרה. הוא התכופף, עבר את השיחים בריצה שפופה וכרע בתעלה ליד הערוגות של תפוחי האדמה. אחר כך סימן לעיתונאי שינהג כמותו. הם התחילו להקיף את החלקה לאורך התעלה. פעם אחת נשמע מתוך הבית קול האישה, אך לא היה אפשר להבין מה אמרה. מלך נעצר.
"הנה תראה".

"מה?"

"הן אמרת שצייד אתה. הסתכל!"

ברוח שבין גבעולי השדה היתה טבועה עקבָה ברורה בת חמש אצבעות.

"דוב?" אמר בטלי בתקווה.

"איזה דוב? הדובים כבר מזמן אינם".

"אז אוטארק?"

היערן הנהן.

"טרי לגמרי", לחש העיתונאי.

"העקבות מהלילה", אמר מלך. "אתה רואה? הכול רטוב. הוא היה בבית עוד לפני הגשם".

"בבית?" בטלי הרגיש קור עובר בגבו, כמו מגע מתכתי. "ממש בתוך הבית?"

היערן לא ענה. הוא הורה על התעלה בניע ראש, והם עשו בשתיקה את הדרך חזרה. מלך חיכה ליד המחסן עד שבטלי הסדיר את נשימתו.

"זה בדיוק מה שחשבתי אתמול. כבר כשהגענו אתמול בערב וסטגליק התחיל להעמיד פנים שאינו שומע טוב. הוא פשוט רצה שנדבר חזק יותר כדי שהאוטארק ישמע הכול. והאוטארק ישב בחדר הסמוך".
העיתונאי הרגיש שגרוננו ניחר.

"מה אתה אומר! אז אנשים כאן כורתים ברית עם אוטארקים? נגד אנשים!"
"דַבֵּר בשקט", אמר היערן. "מה זאת אומרת 'כורתים ברית'? לסטגליק פשוט לא הייתה בררה. האוטארק בא ונשאר. זה קורה לעתים קרובות. האוטארק בא ונשכב, לדוגמה, על המיטה המוצעת בחדר השינה. או אפילו מגרש את בני הבית, ותופס אותו ליום-יומיים".

"והאנשים? הם ממשיכים לסבול זאת? למה אינם יורים בהם?"
"איך אפשר לירות כשביער יש עוד אוטארקים? לחוואי יש ילדים, בהמות הרועות באחו ובית שאפשר לשרוף... אבל העיקר – הילדים. הם הרי עלולים לחטוף ילד. אי אפשר להשגיח על התינוקות כל הזמן. וחוץ מזה, הם לקחו מכולם את כלי הנשק. עוד בהתחלה ממש. בשנה הראשונה".
"והאנשים מסרו?"

"מה לעשות. מי שלא מסר, התחרט אחר כך..."
הוא לא סיים את המשפט ופתאום נעץ את מבטו בסבך הערבה שצמחה במרחק של חמישה עשר צעדים מהם. כל ההתרחשויות הבאות התרחשו במשך שתיים-שלוש שניות.
מלר הגביה את רובהו ודרך אותו. בו זמנית, התרומם גוש חום מעל השיחים, ומתוכו הבהיקו עיניים גדולות, מרושעות ומבוהלות, ונשמע קול:
"אל תירה! אל תירה!"

העיתונאי אחז בכתפו של מלר באופן אינסטינקטיבי. ירייה רעמה, אך הכדור פגע רק בענף. הגוש החום התקפל לשניים, התגלגל ככדור אל תוך היער ונעלם בין העצים. במשך כמה רגעים נשמע קול פצפוף וחריקה בשיחים. לאחר מכן הכול נדם.

"לכל הרוחות!" היערן הסתובב כלפי בטלי בחימה שפוכה. "מדוע עשית זאת?!"
העיתונאי החוויר וענה:
"הוא דיבר כמו בן אדם... הוא ביקש לא לירות".
היערן הביט בו לרגע, ואחר התחלף זעמו באדישות עייפה. הוא הוריד את נשקו.
"כן, זה עושה רושם בפעם הראשונה".
נשמע מאחוריהם רשרוש, והם סבו לאחור.
אשת החוואי אמרה:

"היכנסו הביתה. כבר ערכתי את השולחן".
בזמן הארוחה כולם העמידו פנים כאילו דבר לא אירע.
אחר כך עזר החוואי לאכף את הסוסים, והם נפרדו בשתיקה. כשיצאו, שאל מלר:
"מהי בעצם התכנית שלך? אני לא יודע כלום. נאמר לי רק שעלי ללוות אותך בהרים, וזהו".
"מה התכנית? פשוט לנסוע כאן. לפגוש אנשים. כמה שיותר – יותר טוב. להכיר אוטארקים אם יזדמן לי. בקיצור, לחוש באווירה".

"כבר חשת אותה בחווה הזאת?"
בטלי משך בכתפיו. היערן עצר לפתע את סוסו.
"שקט".
הוא האזין בקשב רב.
"מישהו רץ בעקבותינו... קרה משהו בחווה".

בטלי טרם הספיק להביע את פליאתו לנוכח שמיעתו החדה של היערן כששמעה צעקה מאחור :

"הי, מלר!"

הם הפנו את הסוסים אחורה. החוואי רץ אליהם מתנשף. הוא כמעט נפל בהחזיקו באוכף הסוס של מלר.

"האוטארק לקח את טינה. סחב אותה לנזקק האייל".

הוא התנשף וממצחו נטפו טיפות זיעה. היערן אחז בחוואי ובתנופה אחת הושיבו על האוכף. הסייח שלו הסתער קדימה, והבוץ מתחת לפרסות ניתז לגובה רב. מעולם קודם לכן בטלי לא היה מעלה על דעתו שביכולתו לדהור כל כך מהר. בורות, גזעי עצים נפולים, שיחים ותעלות חלפו תחתיהם, מתמזגים לכדי פסיפס של פסים. ענף העיף את כובעו, אך הוא לא שם לב לכך. בעצם, הדבר לא היה תלוי בו. סוסתו השתדלה לא לפגור אחר הסייח בתחרות משולחת רסן זו. בטלי אחז בצווארה. דומה היה שתכף ייהרג. הם עברו את היער, את שיפוע ההר, חלפו על פני אשת החוואי וירדו אל הערוץ הגדול. כאן קפץ היערן מסוסו, ובלוויית החוואי רץ במשעול הצר אל קרחתה של חורשת אורנים צעירה שהאור חדר בעדה.

גם העיתונאי עזב את סוסתו, ורץ בעקבות מלר. אגב ריצה, הוא ציין לעצמו באופן אוטומטי איך הלז השתנה באחת. דבר לא נשאר מהססנותו הקודמת ומאדישותו של מלר. תנועותיו היו קלות ומאורגנות. הוא שינה כיוונים בלי להסס רגע, דילג על שוחות וזחל תחת ענפים נמוכים. הוא נע כאילו עקבות האוטארק סומנו בפס גיר עבה.

בטלי עמד זמן מה בקצב הריצה, אך לאחר מכן החל לפגור. לבו קפץ בתוך חזהו והוא הרגיש בגרונו מתנק וצריבה. הוא עבר לצעידה והלך ביער לבדו. אחר כך שמע קולות מלפנים. במקום הכי צר בערוץ עמד היערן עם רובהו דרוך מול סבך עצי אגוז. כאן היה גם אבי הנערה.

היערן דיבר ברורות :

"שחרר אותה. אחרת אהרוג אותך".

הוא הפנה את דבריו אל הסבך. בתגובה נשמעה נהמה מעורבת בבכי של ילדה.

היערן חזר על דבריו :

"אחרת אהרוג אותך. אקדיש את כל חיי כדי למצוא ולהרוג אותך. אתה הרי מכיר אותי".

שוב נשמעה נהמה, ולאחריה – קול. אבל לא קול אנושי, אלא כמו בגרמופון. הקול שאל :

"וככה לא תהרוג אותי?"

"לא", אמר מלר. "ככה תלך מכאן חי".

השתררה דממה ביער. רק הייבוב החרישי של הילדה נשמע. לאחר מכן נשמע רחש של פיצוח ענפים ומשהו לבן הבהיק בתוך הסבך. מתוכו יצאה הנערה הדקיקה. ידה האחת שותתת דם, והשנייה תומכת בה. היא עברה מייבבת ליד שלושת הגברים מבלי להפנות אליהם את פניה, והשתרכה לה הביתה מתנוודדת. כל השלושה ליוו אותה במבטם. החוואי שחור הזקן הביט במלר ובבטלי. בעיניו הפקוחות לרווחה היה משהו כל כך צורב, שבטלי לא עמד במבטו והרכין את ראשו.

"ככה", אמר החוואי.

הם חנו ללינה בשומרה קטנה ועזובה ביער. נשארו רק שעות צעידה אחדות עד האגם עם האי שבו הייתה פעם המעבדה, אך מלר סירב לרכוב בחשכה. זה להם כבר היום הרביעי למסעם, והעיתונאי חש כי האופטימיות התמידית שלו מתחילה להיסדק. פעם הייתה מוכנה אצלו אמרה לגבי כל אי-נעימות שקרתה לו : "ובכל זאת, החיים הם דבר נפלא". אבל עכשיו הוא הבין שנוסחה קבועה זו, המתאימה מאוד כשאתה

נוסע מעיר לעיר בקרון נוח, או כשאתה נכנס בדלת זכוכית אל לובי של בית מלון כדי להיפגש עם אישיות מפורסמת – אָמרה זו אינה מתאימה כלל וכלל למקרה כמו זה שאירע לסטגליק.

כל האזור נראה נגוע במחלה. האנשים היו אדישים ולא ידידותיים. ואפילו הילדים לא צחקו. פעם אחת בטלי שאל את מלר מדוע החוואים לא עוזבים את המקום. מלר הסביר שכל מה שיש לתושבי המקום זה האדמה. אבל עכשיו אי אפשר למכור אותה – מחירה ירד בגלל האוטארקים. בטלי שאל:

"ולמה אתה אינך עוזב?"

היערן התהרהר, נשך את שפתו, שתק ואז אמר:

"אני מביא כאן תועלת כלשהי. האוטארקים מפחדים ממני. אין לי כאן דבר – לא בית, לא משפחה. אי אפשר לאיים עלי. אתי אפשר רק להילחם, וזה מסוכן".

"כלומר, האוטארקים מכבדים אותך?"

מלר זקף את ראשו בתמיהה:

"האוטארקים? לא, מה פתאום! גם לכבד הם לא מסוגלים. הרי אינם בני אדם. הם רק מפחדים. וזה נכון מצדם. כי אני הורג אותם".

ואולם, האוטארקים לקחו עליהם סיכון. שניהם חשו בכך – גם היערן וגם העיתונאי. נוצר להם הרושם שנסגרת סביבם בהדרגה טבעת. שלוש פעמים ירו לעברם. ירייה אחת נורתה מתוך חלון בבית נטוש, והשתיים האחרות – מתוך היער. אחרי כל אחת מהיריות שהחטיאו, הם מצאו עקבות טריים. ובכלל עקבות אוטארקים נקרו בדרכם יותר ויותר עם כל יום שעבר.

הם הבעירו אש בתנור הלבנים הקטן שבשומרה, והכינו לעצמם ארוחת ערב. היערן עישן את מקטרתו והביט נִכחו נוגות. את הסוסים הם השאירו מול דלתו הפתוחה של הבית.

העיתונאי התבונן ביערן. הערכתו כלפי האיש הזה גברה במשך זמן שהותם יחד. מלר היה חסר השכלה, כל חייו עברו ביערות, הוא לא קרא כמעט כלום, ואפילו שתי דקות היה בלתי אפשרי לדבר אתו על אמנות. אף על פי כן הרגיש העיתונאי כי אינו חפץ בדיד טוב הימנו. שיקול דעתו של היערן היה הגיוני תמיד, ואם לא היה לו מה לומר – שתק. בהתחלה הוא נראה לעיתונאי מרוט עצבים וחלש. אבל עכשיו בטלי כבר הבין כי היה זה הכאב על תושבי האזור הנטוש הגדול שבא עליו אסון בעטיים של מדענים.

ביומיים האחרונים מלר היה חולה. הוא סבל מקדחת הביצות, ופניו התכסו בכתמים אדומים מפאת החום הגבוה. האש שבאח דעכה, והיערן שאל פתאום:

"תגיד לי, הוא צעיר?"

"מי?"

"הגאון הזה. פידלר".

"צעיר", ענה העיתונאי. "בן שלושים בערך. לא יותר. למה אתה שואל?"

"לא טוב שהוא צעיר", השיב היערן.

"למה?"

מלר השתק לרגע.

"המוכשרים האלה, מיד לוקחים אותם, שמים אותם בסביבה סגורה ומטפלים בהם כמו בתינוקות. והם בכלל לא יודעים מה זה חיים. לכן אינם אוהבים אנשים ואינם משתתפים ברגשותיהם". הוא נאנח. "צריך קודם כול להיות בן אדם, ורק אחר כך מדען".

הוא קם.

"צריך כבר לישון. נישן בתורות, אחרת האוטארקים ישחטו לנו את הסוסים".

העיתונאי נשאר ער ראשון. הסוסים אכלו תבן מערמת חציר מהשנה שעברה.

הוא התיישב על סף הבקתה והניח את נשקו על ברכיו.

החשכה ירדה מהר וכמו כיסתה את הכול בשמיכה. אחר כך התרגלו עיניו לאפלה בהדרגה. הירח עלה. השמיים היו נקיים וזרועי כוכבים. אי שם למעלה עפה תוך צוויחה להקה של ציפורים קטנות, אשר בניגוד לציפורים גדולות, עורכות את נדודיהן בלילות מחמת פחד הטורפים.

בטלי קם וסיבב את השומרה. העצים צמחו בצפיפות סביב קרחת היער שבתוכה עמד הבית, וסכנה הייתה בכך. העיתונאי בדק שהרובה דרוך.

הוא החל להעביר בזכרונו את מאורעות הימים האחרונים, שיחות, פנים, וחשב איך יספר על האוטארקים משיחזור למשרד. פתאום עלה בדעתו שבעצם, המחשבה הזו על החזרה נכחה בתודעתו כל הזמן והאירה את כל אשר פגש באור מיוחד. אפילו כשרדפו אחר האוטארק שחטף את הילדה – הוא, בטלי, לא שכח שלא משנה כמה המצב כאן יהיה נורא, הוא תמיד יוכל לחזור ולשכוח מזה.

"אני אחזור", אמר לעצמו. "אבל מה עם מלר? והאחרים?"

המחשבה הזו הייתה קודרת מכדי שיחשוב אותה עד סופה. הוא התיישב בצל השומרה והתחיל מהרהר באוטארקים. הוא נזכר בשם של כתבה מעיתון: "תבונה בלי טוב-לב". זה היה דומה לאשר אמר היערן. מבחינתו, האוטארקים אינם בני אדם כי אינם משתתפים ברגשות הזולת. תבונה בלי טוב-לב. אך האם זה אפשרי? הייתכן שתתקיים תבונה ללא טוב-לב? מה קדם? האין טוב-לב אלא תולדת התבונה? ואולי להפך? אמנם מוסכם כבר שהאוטארקים מוכשרים יותר מן האדם לחשיבה לוגית, הם מבינים טוב יותר מושגים מופשטים וזוכרים טוב יותר. התהלכו שמועות שכמה אוטארקים מהמחזור הראשון נמצאים במשרדי הביטחון בשביל לפתור בעיות מיוחדות. אבל גם "מכונות חושבות" משמשות לפתירת בעיות מסובכות. ומה ההבדל כאן?

הוא נזכר שאחד החוואים אמר לו ולמלר שראה לא מזמן אוטארק עירום, כמעט ללא פרווה. והיערן אמר על כך, שבזמן האחרון האוטארקים נעשים דומים לבני אדם יותר ויותר. האמנם הם יכבשו את העולם? האם תבונה חסרת טוב-לב חזקה מתבונת האדם?

"אבל זה לא יקרה בקרוב", חשב לעצמו. "ואפילו אם באמת יקרה בסוף, אני בכל אופן אספיק לחיות את חיי ולמות". אבל אז היכתה מחשבה בראשו: הילדים! באיזה עולם הם יחיו – בעולם של אוטארקים או של רבובטים קיברנטיים אשר גם אינם אנושיים וגם, כפי שטוענים, חכמים מבני אדם? בנו הופיע לנגד עיניו ואמר לו:

"שמע אבא, הנה אנחנו – אנחנו, נכון? והם – הם. אבל הרי גם הם חושבים לעצמם שהם – אנחנו?"

"אתם מבשילים מוקדם מדי", חשב בטלי. "אני לא הייתי שואל שאלות כאלה בגיל שבע".

איפשהו מאחור חרק ענף. הילד נמוג. העיתונאי הביט סביבותיו בדריכות, והיטה אוזן קשבת. לא, הכול בסדר. עטלף חצה את קרחת היער במעוף אלכסוני ורוטט. בטלי הזדקף. עלה פתאום בדעתו שהיערן מסתיר ממנו משהו. לדוגמה, הוא עוד לא סיפר מי היה הפרש שהשיג אותם ביום הראשון בדרך העזובה. הוא שוב נשען על קיר הבית. ושוב הופיע בנו לנגד עיניו ושאל:

"אבא, מאיפה הכול? עצים, בתים, אוויר, אנשים? מאיפה כל זה הגיע?"

הוא החל לספר לילד על בריאת העולם ועל האבולוציה, אחר כך כאילו משהו חד דקרו בלבו והוא התעורר.

הירח שקע, אך השמים כבר החלו להתבהר. הסוסים לא היו בקרחת היער. ליתר דיוק, אחד לא היה. השני היה שרוע על הדשא ומעליו הצטופפו שלושה צללים אפורים. אחד מהם הזדקף, והעיתונאי ראה אוטארק ענק עם ראש גדול וכבד, חושף שיניים, ועיניו גדולות ומתנוצצות בחשכה. אחר כך נשמע לחש מקרוב:

"הוא ישן".

"לא, הוא כבר התעורר".

"תיגש אליו".

"הוא יירה".

"הוא היה יורה כבר קודם אם היה יכול. או שהוא ישן או שהוא התאבן מפחד. גש אליו".

"גש אליו בעצמך".

העיתונאי באמת התאבן מרוב פחד. זה היה כבחלום. הוא הבין שאת הנעשה אין להשיב. צרה התרגשה ובאה, והוא לא יכול להניע יד או רגל.

הלחש נמשך:

"וההוא, השני? הוא יירה".

"הוא חולה. הוא לא יתעורר... לך כבר. שמעת אותי!"

בטלי לכסן את מבטו בקושי רב. מאחורי פינת השומרה הופיע אוטארק. אבל אוטארק זה היה קטן ודומה לחזיר. העיתונאי התגבר על ההתאבנות ולחץ על ההדק. שתי יריות רעמו אחת אחרי השנייה ושני רססים הועפו לשמים. בטלי זינק והרובה נפל מידי. הוא זינק אל תוך השומרה, רועד, טרק את הדלת והסיט את הבריח.

היערן עמד עם רובהו מוכן. שפתיו נעו, והעיתונאי יותר הרגיש מאשר שמע את השאלה:

"הסוסים?"

הוא הנהן.

רחש נשמע מאחורי הדלת. האוטארקים השעינו עליה משהו. נשמע קול:

"הי, מלר!"

היערן ניגש לחלון, והוציא את קצה רובהו. מיד הופיעה יד-חיה שחורה על רקע השמיים המתבהרים. הוא בקושי הספיק לסלק את נשקו. מבחוץ נשמע צחוק שבע רצון.

קול הגרמופון, המאריך את הצלילים, אמר:

"עכשיו גמרנו איתך, מלר".

קולות אחרים שיסעו אותו ואמרו:

"מלר, מלר, דַבֵּר איתנו..."

"הי, יערן, תגיד לנו משהו בעל תוכן. אתה הרי בן אדם – אתה אמור להיות חכם..."

"מלר, אָמור משהו ואני אפריך את דבריך".

"דַבֵּר אתי, מלר. קרא לי בשמי. אני פיליפ..."

היערן שתק.

העיתונאי ניגש אל החלון בצעד מהוסס. הקולות היו קרובים מאוד, מעבר לקיר העץ. נדף משם סירחון חייתי – דם, צואה ועוד משהו. האוטארק שקרא לעצמו "פיליפ" אמר מתחת לחלון ממש:

"אתה העיתונאי, כן? אתה שניגשת?"

העיתונאי השתעל. גרונו ניחר. אותו הקול המשיך:

"למה הגעת הנה?"

שקט.

"הגעת הנה כדי שישמידו אותנו?"

שוב עבר רגע של שתיקה, ואחר כך שוב דיברו הקולות המשולהבים:

"כמובן, כמובן, הם רוצים להשמיד אותנו. בהתחלה הם יצרו אותנו ועכשיו הם רוצים להשמיד אותנו".

נשמעה נהמה ואחר כך רעש. לבטלי נוצר רושם שהאוטארקים התקוטטו. זה שקרא לעצמו "פיליפ" שוב דיבר:

"הי, יערן, מדוע אינך יורה? אתה הרי תמיד יורה. עכשיו דַּבֵּר אתי".
לפתע רעמה ירייה מלמעלה. בטלי הביט אחורה. היערן טיפס על האח, הזיז את הקרשים שמהם היה מורכב הגג המכוסה בקש, וירה. הוא ירה פעמיים, טען וירה שוב. האוטארקים נפוצו לכל רוח. מלר קפץ מהאח.

"עכשיו צריך להשיג סוסים, אחרת מר יהיה גורלנו".
הם בחנו את שלושת האוטארקים ההרוגים. אחד, צעיר, באמת היה ערום כמעט לגמרי. צמחה לו פרווה רק על עורפו. המראה גרם לבטלי בחילה. כשמלר הפך את האוטארק, הוא שם ידו על פיו והתאפק. היערן אמר:

"זכור שאין הם בני אדם אף על פי שהם מדברים. הם אוכלים בני אדם, ואפילו אוטארקים כמוהם".
העיתונאי העיף מבט סביב. כבר עלה היום. היער, קרחת היער, האוטארקים ההרוגים – הכול נראה לו לרגע בלתי מציאותי. הייתכן כל זה? האם זה הוא, דונלד בטלי, העומד כאן?

"כאן אכל האוטארק את קליין", אמר מלר. "את זאת סיפר אחד משלנו, המקומיים. הוא עבד פה כמנקה כשהייתה כאן המעבדה. באותו ערב הוא היה במקרה בחדר הסמוך, ושמע הכול...".
העיתונאי והיערן היו עכשיו באי באגף הראשי של המרכז המדעי. בבוקר הם הורידו את האוכפים מהסוסים השחוטים והגיעו לאי דרך סוללת העפר. נותר להם רק רובה אחד כי את הרובה של בטלי האוטארקים לקחו איתם כשברחו. תכניתו של מלר הייתה להגיע לחווה הכי קרובה באור היום, ולקחת שם סוסים. אבל בטלי שכנע אותו להקדיש חצי שעה לסיור במעבדה הנטושה.
"הוא שמע הכול", סיפר היערן. "זה היה בערב, בערך בעשר. קליין פירק מנגנון מסוים והתעסק עם חוטי החשמל. האוטארק ישב על הרצפה והם שוחחו. דנו על משהו בפיזיקה. זה היה אחד האוטארקים הראשונים שיצרו כאן, והוא נחשב הכי חכם. הוא יכול לדבר אפילו בשפות זרות. הבחור שלנו שטף את הרצפה קרוב לשם, ושמע את שיחתם. לפתע שמע המנקה: "אלוהים אדירים!" זה היה קליין, ובקולו השתקפה אימה כזאת שהבחור חש פיק ברכיים. אחר כך נשמעה זעקה איומה: "הצילו!" המנקה הציץ אל תוך החדר וראה את קליין שוכב על הרצפה, מתפתל, והאוטארק טורף אותו. הבחור לא יכול לעשות כלום מרוב פחד, ופשוט עמד. ורק כשהאוטארק פנה והלך לקראתו – הוא טרק את הדלת".
"ואחר כך?"

"אחר כך הם הרגו עוד שני לבורנטים וברחו. רק חמישה או שישה נשארו כאילו דבר לא קרה. וכשהגיעה הוועדה מעיר הבירה, הם דיברו איתה. את אלה לקחו מפה. אבל לאחר זמן מה נודע שברכבת הם אכלו עוד אדם אחד".

בחדר הגדול של המעבדה נשאר הכול כפי שהיה. על השולחנות הארוכים עמדו כלים מכוסים בשכבת אבק, ובכבלים של מכשיר הרנטגן טוו העכבישים את קוריהם. רק שמשות החלונות היו מנופצות ודרכן נכנסו ענפי השיטה שצמחה פרא.

מלר והעיתונאי יצאו מהאגף הראשי. בטלי רצה מאוד לראות את מתקן ההקרנה, והוא ביקש מהיערן חמש דקות נוספות.

האספלט ברחוב הראשי של היישוב הנטוש התכסה בעשב ובחורש שיחים צעיר, אך כבר חזק. היה ריח של עלים רקובים ועץ רטוב.

מלר עצר פתאום ברחבה.

"לא שמעת כלום?"

"לא", ענה בטלי.

"אני כל הזמן חושב איך הם צרו עלינו כולם ביחד בשומרה", אמר היערן. "זה אף פעם לא קרה קודם. הם תמיד פעלו כיחידים".

הוא האזין שוב.

"רק שהם לא יכינו לנו הפתעה. עדיף להסתלק מכאן מהר".

הם הגיעו אל בניין עגול ונמוך בעל חלונות צרים ומסורגים. הדלת החזקה הייתה פתוחה קמעה, ורצפת הבטון בסף הייתה מכוסה בלכלוך של יער – מחטי אורן צהובות, אבק וכנפי יבחושים. הם נכנסו בזהירות אל החדר הראשון שתקרתו הייתה גבוהה. דלת נוספת הובילה אל אולם נמוך.

הם הציצו לשם. סנאי בעל זנב גדול, דומה ללהבה, הופיע על שולחן העץ וקפץ החוצה דרך סורגי החלון. היערן הביט אחריו לרגע. הוא היטה אוזן, אחז בנשקו בדריכות, ואחר כך אמר:

"לא. זה לא ילך ככה", ופנה לאחוריו בחיפזון.

אבל היה מאוחר מדי.

מבחוץ נשמע רשרוש ודלת הכניסה נסגרה בחריקה. היה רעש כאילו הערימו משהו כבד לפני הדלת. מלר והעיתונאי הביטו זה בזה כהרף עין, ואחר זינקו אל החלון. בטלי הביט החוצה וכמעט נפל: הרחבה והברכה היבשה והרחבה, שלא ידוע לשם מה נבנתה כאן, התמלאו באוטארקים. היו שם עשרות מהם, וחדשים כמו צמחו מתוך האדמה. שאון עלה מהמון הדמויות האלה שאינן חיות ואינן בני אדם. היו צעקות ונהמות.

בטלי והיערן שתקו המומים.

אוטארק צעיר ניצב לא הרחק מהם על רגליו האחוריות. ברגליו הקדמיות החזיק חפץ עגול.

"אבן", לחש העיתונאי, עדיין לא מאמין במתרחש. "הוא רוצה ליידות את האבן..."

אבל זו לא הייתה אבן.

החפץ העגול התעופף. ליד הסורג היה פתאום בוחק מסנוור, ועשן מר התפזר לצדדים.

היערן התנוודד והתרחק מהחלון. על פניו הייתה פליאה. הרובה נפל מידי, והוא שם את ידיו על חזהו.

"לעזאזל!" הוא אמר כשהרים את ידו וראה את האצבעות מלוכלכות בדם. "לכל הרוחות! אני גמור".

הוא החוויר, צעד בהיסוס שני צעדים, השתופף על בהונות רגליו, ולאחר מכן התיישב ונשען אל הקיר.

"אני גמור".

"לא!" צעק בטלי. "לא!" הוא רעד כאחוז קדחת.

מלר, כשהוא נושך את שפתיו, הרים אליו את פניו הלבנים.

"הדלת!"

העיתונאי רץ אל הפתח. שם, בחוץ, שוב הזיזו משהו כבד. בטלי הסיט בריח אחד ואחר כך את השני. למרבה המזל, הכול כאן היה בנוי כך שאפשר להסתגר מבפנים היטב.

הוא חזר אל היערן. מלר כבר שכב לצד הקיר, ולחץ את ידיו אל חזהו. כתם רטוב התפשט על חולצתו.

הוא לא הניח לבטלי לחבוש אותו.

"לא אכפת לי", אמר. "אני יודע שזה הסוף. לא רוצה לסבול. אל תיגע".

"אבל הרי יבואו לעזרתנו!" קרא בטלי.

"מי?"

השאלה צלצלה מרה כל כך, כל כך פתוחה וחסרת תקווה, שצינה אחזה את העיתונאי. הם שתקו זמן מה. אחר כך פתח היערן ושאל:

"זוכר שראינו פרש ביום הראשון?"

"כן".

"הוא כנראה מיהר להודיע לאוטארקים שהגענו. יש להם כאן ברית: הלסטים שבעיר והאוטארקים. לכן האוטארקים התאחדו. אל תתפלא. אני יודע שאפילו אם היו מגיעים הנה תמנונים ממאדים, גם אז היו נמצאים אנשים שישתפו איתם פעולה".

"כן", לחש העיתונאי.

הזמן הזדחל עד הערב בלי שינויים לגביהם. מלר נחלש במהירות. הדימום שלו נעצר. הוא עדיין לא הרשה לגעת בו. העיתונאי ישב לידו על רצפת האבן.

האוטארקים הניחו להם. הם לא ניסו לפרוץ את הדלת, וגם לא לזרוק רימון נוסף. המולת הקולות שמעבר לחלון לעתים שככה ולעתים גברה שוב.

כשבא השמש וירדה צינה לעולם, ביקש היערן לשתות. העיתונאי השקה אותו וניקה את פניו. היערן אמר:

"ואולי טוב שהאוטארקים הופיעו. עכשיו יהיה ברור יותר לכולם מהו אדם. עכשיו נדע שהאדם אינו יצור שיודע לספור וללמוד גאומטריה, אלא משהו אחר. המדענים גאים מדי במדע שלהם, אך המדע אינו חזות הכול".

מלר מת בלילה ההוא. העיתונאי חי עוד שלושה ימים.

ביום הראשון הוא חשב רק על הצלתו, עבר מייאוש לתקווה, ירה כמה פעמים בעד החלון מתוך הנחה שמישהו ישמע את היריות ויבוא לעזרתו. לקראת הלילה הוא כבר הבין שתקוותיו אינן אלא אשליה. חיינו נראו לו חצויים לשני חלקים לגמרי לא קשורים. וזה מה שהכי הציק לו – ששני החלקים לא היו קשורים בשום רצף או היגיון. בחלק הראשון היו חיינו חיו שלווה ורצופי היגיון של עיתונאי מצליח, והם הסתיימו כשיצא עם מלר מן העיר לעבר הרי הרכס המכוסים ביערות. לפי חלק זה, לא היה אפשר לשער שהוא יצטרך למות כאן באי, בבניין המעבדה הנטושה.

בחלק השני של חיינו, הכול היה יכול להיות וגם לא להיות. חיים אלה היו רצופי מקריות. והם יכלו לא להיות בכלל. הרשות הייתה בידו לא לנסוע לכאן, לסרב למשימה הזאת של העיתון ולבחור במשימה אחרת. במקום לעסוק באוטארקים, היה אפשר לנסוע לנְבִיָה. לעבודות הצלה של מצבות עתיקות של האמנות המצרית.

האוטארקים משום מה איבדו כל עניין כלפיו. רק מעטים מהם נשארו ברחבה ובְּבִרְכָה. לפעמים הם פתחו בקטטות, ופעם אחת ראה בטלי בלב קופא איך האוטארקים התנפלו על אחד מהם, שישעוהו לגזרים, וטרפו אותו.

באותו לילה הוא החליט פתאום שמלר אחראי למותו הצפוי. הוא חש תיעוב כלפי היערן המת, והוציא את גופתו אל החדר הראשון עד הדלת ממש.

הוא ישב על הרצפה חסר תוחלת שעתיים או שלוש ומלמל:

"אלי, אבל למה אני? למה דווקא אני?"

ביום השני אזלו לו המים, והצמא עינהו. הוא הבין סוף סוף שלא יוכל להינצל, נרגע ושוב החל לחשוב על חיינו – הפעם בצורה שונה לגמרי. הוא נזכר שבתחילת המסע הוא התווכח עם מלר. מלר טען כי החוואים

אפילו לא ידברו איתו. "למה?" שאל בטלי. "כי אתה חי בחום, בנוחות", ענה מלר. "כי אתה מהעליונים. מאלה שבגדו בהם". "אבל מה פתאום מהעליונים?" חלק עליו בטלי. "אני מרוויח לא הרבה יותר מהם". "אז מה?" היערן לא הסכים. "העבודה שלך תמיד קלה וחגיגית. כל השנים האלה הם גוועו פה, ואתה כתבת לך את הכתבות שלך, הלכת למסעדות, השתתפת בשיחות שנונות..."

הוא הבין שכל זה נכון. האופטימיות שלו שהוא כל כך התגאה בה, הייתה בסופו של דבר אופטימיות של בת יענה. הוא פשוט החביא את ראשו מפני הרוע. הוא קרא בעיתונים על הוצאות להורג בפרגוואי ועל רעב בהודו, אבל מחשבותיו נסבו על צבירת ממון וחידוש הריהוט בדירתו הגדולה בת חמשת החדרים, ועל דרך להרים את קרנו בדרגה נוספת בעיני אישיות משפיעה זו או אחרת. אוטארקים – אנשים-אוטארקים – ירו בהמון המוחה, ספסרו בלחם, תכננו מלחמות; אך הוא הסב מזה את פניו, והעמיד פנים כאילו שום דבר כזה לא קורה.

מבחינה זו, כל חייו הקודמים נמצאו פתאום קשורים בקשר הדוק למה שקורה לו עכשיו. הוא מעולם לא מחה נגד הרשע, והנה באה הנקמה...

ביום השני האוטארקים שעמדו תחת החלון ניסו לדבר איתו. הוא לא ענה.

אוטארק אחד אמר:

"הי, עיתונאי, צא! לא נפגע בך".

ואוטארק אחר לידו צחק.

בטלי שוב חשב על היערן. הפעם מחשבותיו היו אחרות. עלה בדעתו שהיערן היה גיבור. למעשה, הוא היה הגיבור היחיד שבטלי פגש אי פעם. יחידי, בלי שום תמיכה, הוא פעל נגד האוטארקים, נאבק בהם ומת בלתי מנוצח.

ביום השלישי התחיל העיתונאי להזות. הוא דימה לראות כי חזר למשרדו במערכת העיתון, והנה הוא מכתוב כתבה לקלדנית. שם הכתבה היה "מהו אדם?".

הוא הכתיב בקול רם.

"בעידן זה של התפתחות מדעית מדהימה אפשר לחשוב כי המדע כל יכול. אך ננסה-נא לדמיין כי נוצר מוח מלאכותי העולה על המוח האנושי כפליים ומוכשר לעבודה. האם ליצור שמוח כזה ייפול בחלקו תהיה הזכות להיחשב אדם? מה באמת עושה אותנו כפי שהננו? הכושר לספור, לנתח ולהקיש היקשים לוגיים? או משהו אחר שהחברה מחנכת לפיו, שיש לו קשר ליחסים שבין אדם לחברו, ובין אדם כפרט לחברה ככלל? אם ניקח לדוגמה את האוטארקים..."

אבל מחשבותיו נטרפו...

ביום השלישי בבוקר נשמע פיצוץ. בטלי התעורר. הוא דימה שקפץ והריהו מחזיק את הנשק מוכן, אך לאמתו של דבר, שכב אין-אונים אצל הקיר.

הופיע מולו פרצוף של חיה. הוא נזכר במאמץ עילאי למי היה דומה פידלר. לאוטארק!

המחשבה הזאת נתמעכה מיד אחר כך. במשך עשירית השנייה, כשהוא כבר לא מרגיש שנוגסים בו, בטלי הספיק לחשוב שהאוטארקים בעצם אינם מפחידים כל כך. שהם רק מאה או מאתיים באזור הנידח הזה. שאפשר לעמוד נגדם. אבל האנשים! אנשים!!

הוא לא ידע כי השמועה על היעלמו של מלר כבר נפוצה בכל המחוז, והחוואים שבאו לכדי ייאוש כבר חופרים ומוציאים את כלי נשקם הטמונים באדמה.